

Co to jest klastr energii ?

Klastr jest pierwszą formą inicjatywy lokalnej współpracy na rynku energii i powstała na długo przed wprowadzeniem w życie obowiązujących dziś definicji innych społeczności energetycznych. Jednak dzisiejsze ramy funkcjonowania klastra energii wymusza inne niż dotychczasowe podejście do tworzenia i celów działalności tej formy społeczności energetycznej. Klaster energii mogą utworzyć podmioty, które wytwarzają energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii, zużywają wytworzoną energię lub wprowadzają ją do sieci elektroenergetycznej a także odbiorcy końcowi energii. Uczestnikami klastra mogą być więc zarówno prosumenci, jak i wytwórcy energii elektrycznej w małej lub instalacji innej niż mikroinstalacja lub mała instalacja. Nie ma ograniczeń co do rodzaju podmiotu, który może zostać członkiem klastra. W ostatnich latach powstało wiele klastrów energii, ale dopiero od stycznia 2024 ustawa o odnawialnych źródłach energii doprecyzowała zasady tworzenia i funkcjonowania klastrów energii. Do końca 2023 zasady tworzenia i funkcjonowania klastrów energii były dość ogólne i utworzenie klastra nie dawało żadnych wymiernych bezpośrednich ekonomicznych korzyści. Były to inicjatywy ideowe lub czysto marketingowe. Przed nowelą ustawy klastry mogły liczyć ewentualnie na niewielkie preferencje w konkursach na dofinansowanie budowy odnawialnych źródeł energii lub edukacji i doradztwa. Od 2024 roku przewidziano konkretne korzyści ekonomiczne dla bilansujących potrzeby członków danego klastra energii z odnawialnych źródeł energii w postaci możliwości zwolnień z opłaty kogeneracyjnej, opłaty OZE oraz upustów od opłat zmiennych za dystrybucję energii elektrycznej. Jednak aby uzyskać te korzyści konieczne jest spełnienie określonych ustawą wymagań, w tym rejestracja w rejestrze prowadzonym przez Prezesa Regulacji Energetyki. *Ustawa definiuje klastr energii jako „porozumienie, którego przedmiotem jest współpraca w zakresie wytwarzania, magazynowania, równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji energii elektrycznej lub paliw w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy - Prawo energetyczne lub obrotu nimi, lub w zakresie wytwarzania, magazynowania, równoważenia zapotrzebowania, przesyłania lub dystrybucji ciepła, lub obrotu ciepłem, w celu zapewnienia jego stronom korzyści gospodarczych, społecznych lub środowiskowych lub zwiększenia elastyczności systemu elektroenergetycznego, którego stroną jest co najmniej:*

a)

jednostka samorządu terytorialnego lub

b) spółka kapitałowa utworzona na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679) przez jednostkę samorządu terytorialnego z siedzibą na obszarze działania klastra energii, lub

c) spółka kapitałowa, której udział w kapitale zakładowym spółki, o której mowa w lit. b, jest większy niż 50% lub przekracza 50% liczby udziałów lub akcji”

Ustawa określa więc podstawowy skład pomiotów tworzących klastry aby możliwa była jego rejestracja w rejestrze Prezesa Regulacji Energetyki.

Ponadto Klastry pomimo, że nie posiadają założenia osobowości prawnej i mają charakter umowy cywilno-prawnej niesie za sobą istotne zobowiązania, których brak wykonania może generować ryzyko poważanych kar administracyjnych. Należy wskazać, że nie ma w ustawie przeciwskażeń, aby Klastry zyskały status podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą i zapewne tak się stanie w wielu przypadkach na pewnym etapie dojrzałości. Istotnym jest aby rachunek ekonomiczny Klastry miał sens uwzględniając nakład pracy związanej z czynnościami administracyjnymi.

Korzyści z utworzenia klastra energii czyli wsparcie operacyjne członków klastra

Poniższa tabela prezentuje zestawienie wszystkich rodzajów upustów jakie mogą być zastosowane wobec członków klastra w rozliczeniach z operatorem systemu dystrybucyjnego w zależności od spełnienia warunków określonych ustawą.

Tabela 1 Zestawienie upustów jakie mogą być zastosowane wobec członków klastra w rozliczeniach z operatorem systemu dystrybucyjnego oraz warunków określonych ustawą jakie należy spełnić by nabyć do nich prawo

Nr warunku	Warunki wnikające z ustawy uprawniające do rozliczenia upustów od opłat dystrybucyjnych	Rodzaj i poziom upustu
Warunki obowiązujące według ustawy od dnia 4 lipca 2024r. do dnia 31 grudnia 2029r. , a w praktyce od wejścia w życie przepisów o stosowaniu upustów po notyfikacji przez Komisję Europejską.		
W1 w okresie 1	W okresie od wejścia w życie zapisów stosowaniu upustów do dnia 31 grudnia 2026 r. należy spełniać łącznie 3 warunki: 1) co najmniej 30% energii elektrycznej wytwarzanej i wprowadzanej do sieci dystrybucyjnej w ramach tego klastra energii jest wytwarzana z odnawialnych źródeł energii oraz 2) łączna moc zainstalowana elektryczna instalacji odnawialnego źródła energii i jednostek wytwórczych w rozumieniu art. 3 pkt 43 ustawy - Prawo energetyczne wskazanych we wniosku, o którym mowa w art. 38ac ust. 5, nie przekracza 150 MW energii elektrycznej i umożliwia pokrycie w ciągu roku nie mniej	Nie nalicza się i nie pobiera się od członków klastra energii opłaty OZE oraz opłaty kogeneracyjnej (w rozumieniu art. 60 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji). Do sprzedawcy nie stosuje się obowiązków, o których mowa w art. 52 ust. 1 oraz art. 10 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2166 oraz z 2023 r. poz. 1681)

	<p>niż 40% łącznego rocznego zapotrzebowania członków klastra energii w zakresie energii elektrycznej, oraz</p> <p>3) łączna moc zainstalowana elektryczna magazynów energii wskazanych we wniosku, o którym mowa w art. 38ac ust. 5, wynosi co najmniej 2% łącznej mocy zainstalowanej instalacji odnawialnego źródła energii i jednostek wytwórczych w rozumieniu art. 3 pkt 43 ustawy - Prawo energetyczne wskazanych w tym wniosku.</p>	
W1 w okresie 2	<p>W okresie od dnia 1 stycznia 2027 r. do dnia 31 grudnia 2029 r. należy spełniać łącznie 3 warunki:</p> <p>1) co najmniej 50% energii elektrycznej wytwarzanej i wprowadzanej do sieci dystrybucyjnej w ramach tego klastra energii jest wytwarzana z odnawialnych źródeł energii oraz</p> <p>2) łączna moc zainstalowana elektryczna instalacji odnawialnego źródła energii i jednostek wytwórczych w rozumieniu art. 3 pkt 43 ustawy - Prawo energetyczne wskazanych we wniosku, o którym mowa w art. 38ac ust. 5, nie przekracza 150 MW i umożliwia pokrycie w ciągu każdej godziny nie mniej niż 50% łącznych dostaw energii elektrycznej do członków tego klastra energii, oraz</p> <p>3) łączna moc zainstalowana elektryczna magazynów energii wskazanych we wniosku, o którym mowa w art. 38ac ust. 5, wynosi co najmniej 5% łącznej mocy zainstalowanej instalacji odnawialnego źródła energii i jednostek wytwórczych w rozumieniu art. 3 pkt 43 ustawy - Prawo energetyczne wskazanych w tym wniosku.</p>	<p>Nie nalicza się i nie pobiera się od członków klastra energii opłaty OZE oraz opłaty kogeneracyjnej (w rozumieniu art. 60 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji).</p> <p>Do sprzedawcy nie stosuje się obowiązków, o których mowa w art. 52 ust. 1 oraz art. 10 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2166 oraz z 2023 r. poz. 1681)</p>
W2 a	<p>Wymaga spełnienia warunku W1 oraz warunku bilansowania. Ilość energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przez członków klastra energii i wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej musi przekroczyć 60% zużycia energii elektrycznej przez członków tego klastra energii w danej godzinie doby.</p>	<p>Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego uwzględnia upusty wynikające ze spełnienia warunku W1 oraz nalicza 95% wysokości opłat za świadczenie usługi dystrybucji, których wysokość zależy od ilości energii elektrycznej pobranej przez członków klastra energii tj. składnika zmiennego stawki sieciowej i stawki jakościowej</p>
W2 b	<p>Wymaga spełnienia warunku W1 oraz warunku bilansowania. Ilość energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przez członków klastra energii i wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej musi przekroczyć 70% zużycia energii elektrycznej przez członków tego klastra energii w danej godzinie doby.</p>	<p>Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego uwzględnia upusty wynikające ze spełnienia warunku W1 oraz nalicza 90% wysokości opłat za świadczenie usługi dystrybucji, których wysokość zależy od ilości energii elektrycznej pobranej przez członków klastra energii tj.</p>

		składnika zmiennego stawki sieciowej i stawki jakościowej.
W2 c	Wymaga spełnienia warunku W1 oraz warunku bilansowania. Ilość energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przez członków klastra energii i wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej musi przekroczyć 80% zużycia energii elektrycznej przez członków tego klastra energii w danej godzinie doby.	Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego uwzględni upusty wynikające ze spełnienia warunku W1 oraz nalicza 85% wysokości opłat za świadczenie usługi dystrybucji, których wysokość zależy od ilości energii elektrycznej pobranej przez członków klastra energii tj. składnika zmiennego stawki sieciowej i stawki jakościowej.
W2 d	Wymaga spełnienia warunku W1 oraz warunku bilansowania. Ilość energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przez członków klastra energii i wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej musi przekroczyć 90% zużycia energii elektrycznej przez członków tego klastra energii przekroczy 90% zużycia energii elektrycznej w danej godzinie doby.	Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego uwzględni upusty wynikające ze spełnienia warunku W1 oraz nalicza 80% wysokości opłat za świadczenie usługi dystrybucji, których wysokość zależy od ilości energii elektrycznej pobranej przez członków klastra energii tj. składnika zmiennego stawki sieciowej i stawki jakościowej.
W2 e	Wymaga spełnienia warunku W1 oraz warunku bilansowania. Ilość energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przez członków klastra energii i wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej wyniesie 100% lub więcej zużycia energii elektrycznej przez członków tego klastra energii w danej godzinie doby.	Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego uwzględni upusty wynikające ze spełnienia warunku W1 oraz nalicza 75% wysokości opłat za świadczenie usługi dystrybucji, których wysokość zależy od ilości energii elektrycznej pobranej przez członków klastra energii tj. składnika zmiennego stawki sieciowej i stawki jakościowej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Art. 184k. i Art. 184l ustawy o odnawialnych źródłach energii.

Zgodnie z zapisami ustawy operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego uwzględni w rozliczeniach upustów od opłat za świadczenie usług dystrybucji przysługujących członkom klastra z zachowaniem proporcjonalnych udziałów poszczególnych członków tego klastra w łącznej sumie godzinowej poboru energii elektrycznej z sieci dystrybucyjnej. Analogicznie czyni Sprzedawca. Okresem rozliczeniowym w przypadku klastra jest miesiąc kalendarzowy. Istotny jest też fakt, że nie wiadomo co będzie po 2029 r. i czy upusty będą kontynuowane.

Klaster posiada na wrzesień 2024r. zarejestrowane magazyny o mocy zainstalowanej 26 kW co przekracza wymagane 2% zainstalowanej mocy instalacji wytwórczych OZE.

Ciechanowski Klaster Energii zapewnia Gminie Miejskiej Ciechanów oraz Elektrociepłowni Ciechanów Sp. z o.o. uzyskanie upustów od opłat zmiennych za dystrybucję energii elektrycznej oraz uniknięcia opłat OZE i kogeneracyjnej, czyli **dlugoterminowe oszczędności na kosztach energii elektrycznej.**

